

Gerålund 1948 – 1960

År 1926 stod en dansbana klar vid Geråns strand, några hundra meter norr om Bispfors centrum.

En namntävling utlystes och namnet Gerålund vann. Det var påhittat av en dam, som om jag blivit riktigt underrättad, hette Nordlander, hon bodde "bort i byn".

Priset till vinnaren lär ha varit ett års fritt inträde, vilket kan tyckas njuggt för ett så fint namn.

1948-1960

Göte Andersson med familj kom till Gerålund sommaren 1948 för att hyra parken för några helger för att ordna dans och andra nöjen.

Hela familjen stortrivdes i den vackra parken och med de trevliga och snälla Forsbona, så i september samma år skrevs ett hyresavtal på årsbasis med Bispfors Byggnadsförening.

Göte med fru Allis sprudlade av idéer om hur parken skulle göras vacker och trevlig för artister och besökare

Man lät schakta bort en kulle som låg mitt på planen för att göra plats för en gammaldansbana. Kullen låg ungefär där flaggstången står nu, Stenpartier med platser för uteservering anlades. Mycket arbete och pengar lades genom åren ned på att ha fräscha växter i stenpartierna, det var ju dessutom nära till trädgårdsmästaren.

Dansbanan målades om i en grön färg med vita knutar.

Festplatsen upplystes av lampslingor från flaggstångstoppen och ut åt 6 håll och detsamma ovanför dansbanans tak. På håll var detta en imponerande syn.

Runt dansbanan fanns ett räcke som delade av sittbänkarna från dansgolvet, detta togs bort för att göra dansbanan större. Också scenen utvidgades genom att en uppgång till serveringslokalen satts igen och trymmet användes för att utvidga scenen. Som underlag för det nya scengolvet användes de borttagna räckena. Dessa finns alltså kvar om någon skulle ha lust att återställa dansbanan i ursprungligt skick.

Också taket lades om. Detta föranleddes av att man skulle flotta timmer i Gerån och för att göra detta möjligt var man tvungen att utföra omfattande sprängningsarbeten. Vid dessa arbeten flög det ganska mycket sprängsten i luften och taken till dansbanan och övriga byggnader, som ursprungligen var gjorda av spån, blev sig aldrig riktigt lika.

Då man gjorde flottled av Gerån tog man bort några riktiga vattenfall, bl.a. ett alldeles bakom dansbanan som var 5 meter högt. Det var synd.

Dans på två banor

Tidigt insåg Göte att det fanns ett brett publikunderlag med olika uppfattning om vilken typ av dans som var roligast. Därför anlades en öppen dansbana som användes för gammeldans. Modern dans utfördes på den täckta dansbanan, som var större. Detta gällde inte då Carl Jularbo spelade, då var den större dansbanan reserverad för gammeldans.

Vid några tillfällen då det regnade spelade två orkestrar non stop på dansbanan under tak.

Man kom från när och fjärran

Tillställningarna på Gerålund annonserades i som mest 8 tidningar (Östersundsposten, Länstidningen, Jämtlandsposten, Nya Norrland, Västernorrlands Allehanda, Sundsvalls Tidning, Dagbladet Nya Samhället och Sundsvallsposten) och med detta var hela Mellannorrland täckt, därför kunde man ibland ha besökare från mer avlägsna orter. Stampubliken kom givetvis från närliggande orter men när det var någon berömd orkester kom många från både Sollefteå, Sundsvall och Östersund. Vid ett tillfälle kom 15 personer i en liten taxi från Hassela.

Berömda orkestrar

Göte var lyhörd för publiken och engagerade många omtyckta orkestrar.

På gammeldanssidan var förstas de återkommande besöken av Carl Jularbos orkester de mest efterlängttade men också många lokala band var populära. Johan Sjögrens Spelmanslag från Sundsvall var otroligt uppskattat de gånger som kapellmästaren själv var med, vilket dock inte hände så ofta. Andra gammeldansgång som drog storpublik var Gösta Burmans, Karl-Erik Sandbergs och Erik Frank.

Till modern dans, som det kallades (det innefattade allt utom vals, hambo polka och shottis) spelade ofta Sveriges mest berömda dansorkestrar.

Till midsommar spelade under en följd av år Ove Halls 8-mannaorkester från Hässleholm. Många duktiga musiker fostrades här bl.a. en av Sveriges genom tiderna bästa trumslagare, Åke Persson.

Här följer en uppräknig av några berömda orkestrar som Gerålundpubliken gavs tillfälle att uppleva under åren:

- Radiotjänsts Synfoniorkester under ledning av William Lind (Spelade modern dansmusik).
- Charles Redland
- Thore Swanerud
- Putte Wickam
- Georg Riedel
- Göte Wilhelmsson med Lilly Berglund
- Allan Johansson med Brita Borg
- Karl Grönstedt
- Jack Gill
- Yngve Stoor
- Lill-Arne Söderlund
- Edith Segerstedt
- Simon Brehm med Lill-Babs
- Earni Englund
- Åke Gerhard

Artistuppträdanden

Förutom dans gavs ofta uppträdanden av sångare, trollkonstnärer, luftakrobater, lindansare och andra mer eller mindre berömda artister.

På sångarsidan var väl det mest minnesvärda Karl Gerhards besök men också andra dåtida storheter som Kajan Hjelm, Lilly Berglund, Thory Bernhards, Sonja Hedenbratt m.fl. gästade Gerålund.

Vi ska heller inte glömma Little Gus Morris, (=Gusten Backlund från Ammer) en kompis från realskolan, han rockade lös med dåtidens mest berömda låtar. Jag glömmer aldrig hans inlevelse då han sjöng o'Dianna. (Ni vet dethär partiet som låter: ao ao aoao aåå Dianna I love you....)

Trollkonstnärer med mystiska namn förekom också, en hette Max Hofziner och kallade sig Hovillusionist, en annan var Georg Neij som också var luftakrobat.

Luftakrobater med ställningar högre än flaggstången var också populära. Rhodins gjorde konst på en roterande vinge och Georg Neij satt på bakbenen på en stol på en smal järnstång 13 m upp i luften. En artist gjorde en volt i luften med en racerbil.

Den mest udda var nog Stålfarfar, han hade blivit berömd för att han som 60-åring deltog i Sverigeloppet på cykel mellan Ystad och Haparanda (Jag tror det var 1951).

Egentligen fick han inte vara med, han var för gammal, men han cyklade ändå och kom i mål en halv dag före eliten, beroende på att han cyklade nästan dygnet runt, Övriga deltagare hade schemalagda övernattningsar. Han visade upp cykeln och sjöng en stump på skånska. (Jag kommer bara ihåg första versraden, den löd: Stålfarfar stålfarfar komma rungande fram ur ett moln utav damm....)

Nalens Tusenskönor har också besökt Gerålund. Det var ett tiotal flickor som vunnit skönhetstävlingen på Nalen i Stockholm.

En boxningsuppvisning mellan Ingemar Johansson och Olle Tandberg anordnades också. Detta skedde något år efter olympiaden i Helsingfors 1952, där Ingemar Johansson tog silvermedalj, men innan hann blev proffs.

Artisterna trivdes

En allmän uppfattning bland artisterna var att publiken på Gerålund var trevlig och tacksam men också kunnig och krävande. Passade inte låtarna gick man fram och talade om vad man ville ha. Denna dialog var mycket givande och omtyckt av musikerna som också ofta klassade publiken som Sveriges bästa. Att det var populärt att spela på Gerålund visade sig också under vinterhalvåret då ett otal orkesterledare tog kontakt för eventuella engagemang kommande sommar.

Midsommarflickan

Varje år utsågs Gerålunds Midsommarflicka. De första åren togs 5 finalister ut, som annonserades i tidningarna och folk fick skicka in sina röster. Senare presenterades finalisterna under midsommaraftonen och publiken avlämnade rösterna under kvällen. Midsommarflickan korades sedan på Midsommardagen.

Tyvärr kommer jag bara ihåg namnet på en av midsommarflickorna, Marianne Persson från Utanede, dotter till Hubert och syster till Erling.

Barn och familjefest

På midsommarafton hölls en barn och familjefest vars höjdpunkt var resande av midsommarstången med efterföljande ringdans. Flaggstången, som var 18 meter lång majades och restes. Detta var ett riktigt grovjobb för de deltagande fäderna.

Biffarnas Idrottsmässa

En helg i juli varje år anordnade Bispgårdens Idrottsförening en idrottsmässa. Idrottsföreningen var då värd för festligheterna på Gerålund. Detta följdes sedan av någon idrottslig begivenhet på Östervåg på söndagen. Hela behållningen tillföll BIF.

Eldfesten

Säsongen avslutades alltid med en "eldfest", då brändes ett imponerande fyrverkeri av i höstmörkret och publiken tackades för den gångna säsongen och önskades välkomna tillbaka i maj.

Publikrekord

Publik tillströmningen var givetvis beroende av vad som bjöds i form av musik och artister.

En normalldag i Juni – Augusti kunde 400-800 besökare komma. Under midsommarhelgerna var besökssiffran ofta mer än 1200 personer.

Publikrekordet på 1617 personer är från en lördag 1955, då Carl Jularbo stod för gammaldansen.

Ovanstående är taget fritt ur minnet och gör inte anspråk på att vara någon komplett historia för Gerålund för tidsperioden.

Jag ser fram emot att få komplettera berättelsen med det som ni som läser detta kan tillägga.

Vi har lämnat en del affischer, tidningsurklipp och musikerkontrakt till Hembygdsföreningen och detta material kommer att finnas tillgängligt för intresserade.

Per-Olov Andersson